

Skilsmisse

Et helt vanlig skilsmissebarn

Øystein Helmikstøl

journalist i Psykologtidsskriftet

Grafisk designer Ida Christensen gjør håndlaget opprør mot den lykkelige skilsmissen.

– **Sjefredaktøren vår kom inn med en bok han mente vi burde se på. Det var en av dine håndlagede bøker, Den lykkelige skilsmissen. Ikke var den ny, heller. Hva er dette her?**

– *Den lykkelige skilsmissen* var mitt bachelorprosjekt ved Kunsthøgskolen i Oslo, og var ferdig våren 2014. I prosjektet oppfordret jeg unge voksne skilsmissebarn til å dele sine opplevelser. Jeg kontaktet folk på skolen, venner og bekjente, og fikk inn til sammen 150 sitater fra rundt 40 personer.

– **Boken fikk diplom i Grafills Visuelt-konkurranse, og juryen skrev blant annet dette: «En utrolig enkel og vakker bok om et stort tema, skilsmissebarn. En tekst, en bok og en post-it-lapp. Enklere og mer effektivt lar det seg ikke gjøre.» Hvorfor laget du den?**

– Et samlivsbrudd er jo aldri lykkelig, selv om det kan være til det bedre. Det er underkommunisert, og jeg oppfatter at mange har et behov for å ufarliggjøre og alminneliggjøre skilsmisser. Det er blitt så vanlig at man kan tenke på det som uproblematisk. Prosjektet er en samlet protest fra oss «vanlige» skilsmissebarn. Jeg ville ha et skilsmisseopprør, en usensurert diskusjon om ungene.

– **Men det går jo bra for de fleste av skilsmissebarna?**

– Nettopp. Skilsmissen er friskmeldt. Men hva vil det si at det går bra? Og går en skilsmisse noen gang over?

– **Er det den dysfunksjonelle familien du vil slå et slag for?**

– Om en familie er dysfunksjonell eller ikke, har ikke nødvendigvis noe med skilsmissen i seg selv å gjøre. Jeg ønsket å slå et slag for barna. For barna er så innmari lojale, og de fleste vil sette seg selv til side for å skåne sine foreldre. Det blir en skjev balanse i relasjonen.

– **Men denne debatten tok vel Morgenbladet seg av for noen år siden?**

– Debatten varte ikke lenge. Den kommer ikke til å vare lenge denne gangen heller, om Psykologtidsskriftet i det hele tatt kommer til å få noe ut av dette. Debatten er for ubehagelig for så mange. Det ble en oppvekker for meg, og et direkte utgangspunkt for valg av tema til bachelorprosjektet mitt i 2014.

– **Hva var oppvekkeren i debatten den gangen?**

– I september 2013 skrev Sissel Gran et essay der hun sa: «Jeg kjenner at jeg lengter etter en usensurert diskusjon om ungene, fristilt fra hensynet til voksnes dårlige samvittighet.» I etterkant av Grans innlegg skrev en venn av meg, Hedda Søgner, på det tidspunktet psykologistudent, et innlegg der hun svarte på etterlysningen med en protest fra «generasjon skilsmisse». Hun skriver blant annet: «Ikke ødeleggende nok til at vi blir en del av statistikkene, men nok til å prege, nok til å plage, ikke så mye, men litt.»

– **Sissel Gran har skrevet forord i boken.**

– Ja, og hun hjalp meg med å komme i kontakt med noen forlag.

– **Og?**

– Jeg var på møter med noen av dem. Ingen forlag har villet gi dette ut, så jeg har laget noen bøker for hånd. Noen få psykologer og andre har tatt kontakt for å kjøpe boken. I løpet av to omganger har jeg bundet inn i underkant av 30 bøker. Nå har jeg igjen om lag ti.

– **Nå får du kanskje et par henvendelser til. Du må si mer om hvordan du samlet inn sitatene.**

– Jeg var fra starten av prosjektet bestemt på at jeg ønsket å presentere minnene anonymt. Det skulle være en samling subjektive opplevelser som skulle få en universell appell. Det skulle være lavterskel og trygt. På den måten opplevde jeg det også enklere å få folk til å åpne seg. Ved å legge til rette noen enkle føringer, blant annet bruke «Jeg husker...», ble det overkommelig for folk å bidra.

– **Hva har du retusjert bort?**

– De fleste sitatene kom til meg i den formen de er presentert i boken. Noen har jeg kortet ned, blant annet for at man skal komme rett til poenget, men også for å anonymisere og av hensyn til dem som blir omtalt. Enkelte steder har jeg for eksempel fjernet ord som definerer om det er mor eller far, fordi jeg mente det er bedre at sitatet omfatter dem begge, uavhengig av kjønn. Veldig mange av sitatene jeg fikk tilsendt, var overraskende like, og på den måten ble ett enkelt minne mer universelt.

Jeg har utelatt de aller verste minnene, fra tydelige høykonflikts-skilsmisses. Av den grunn at veldig mange er enige om at det er galt, og burde tas tak i. Prosjektet skulle løfte fram hverdagslige opplevelser ved vanlige, lykkelige skilsmisses. Såkalte.

Det var viktig for meg også å få med humoren. En skilsmisse gjør vondt for de fleste involverte, men det oppstår også nye, uvante situasjoner man må lære seg å håndtere. Det kan skape både komikk og frustrasjon. «Jeg husker vi ikke turte å fortelle pappa at vi allerede hadde sett den samme filmen på kino med mamma», skrev en. Situasjonen som beskrives er komisk, men samtidig veldig sår. Jeg synes det oppsummerer lojalitetskonflikten på en herlig måte.

Hvorfor NÅ?

- Ida Christensen (27) ble master i grafisk design & illustrasjon ved Kunsthøgskolen i Oslo i 2016.
- Den håndlagde boken *Den lykkelige skilsmissen* var hennes bachelorprosjekt. Ingen forlag har foreløpig ønsket å gi den ut.
- Psykologtidsskriftet publiserer i denne utgaven flere av tekstene i boken (se de neste sidene og inntrykk).